07.07.2013 г. / 20:58:17

Вяра

21.07 по еретическия, †08 юли по православния календар - Свети великомъченик Прокопий

Страдание на свети великомъченик Прокопий († 303 г.)

Светият град Иерусалим дал на света славния великомъченик Прокопий. Когато се родил, го нарекли Неаний, а името Прокопий получил по-късно, от Самия Христос Господ при кръщението си, както ще стане ясно от нашия разказ. По това време и Иерусалим бил наричан от нечестивите езичници Елия. Много години след като синът на Веспасиан Тит го разрушил, император Адриан, наречен по рождение Елий, пожелал отново да издигне град върху развалините на Иерусалим. Той му дал своето име - Елия, и забранил да бъде наричан Иерусалим. Императорът бил много враждебно настроен към християнството и се опитвал не само да изтреби от земята пресветото Христово име, а искал да бъде напълно забравено и самото място, където пострадал Христос. Затова назовал Иерусалим Елия.

В този град живеел един славен мъж от сенаторски род на име Христофор. Той бил християнин, но съпругата му Теодосия била езичница. От тях се родил Неаний и скоро след раждането му Христофор се преставил в Господа.

Останала вдовица, Теодосия възпитала детето в езическата вяра и го научила да служи на идолите, защото и сама била усърдна служителка на демоните. Момчето било будно и

съобразително и когато майка му го дала на елински учители, скоро преминало обучението по всички светски науки.

Когато Неаний достигнал юношеска възраст и започнал да възмъжава, майка му поискала да постъпи на военна служба при царя. По това време нечестивият римски император Диоклетиан пристигнал в Антиохия Сирийска. Теодосия научила за това, отправила се със сина си в Антиохия и го дала на царска служба. Още щом видял красивия висок юноша и разбрал, че е получил добро образование, императорът много го обикнал и му заповядал да остане в неговата свита в царските палати заедно с други юноши. Скоро императорът го направил воевода и му заповядал да тръгне с войска в Александрия, за да преследва, мъчи и убива християните, а имената им да отнема в полза на царската хазна. Неаний казал на императора:

- Господарю, за тези хора съм чувал, че почитат някой си Син Божий на име Христос и че са твърди по дух, непокорни и дръзки, готови докрай да отстояват вярата си. Те са готови по-скоро да умрат, отколкото да оставят своя Христос и за нищо на света не ще склонят да принесат жертви на нашите богове. Затова мисля, че няма да успеем да ги обърнем в нашата вяра.

Тогава императорът много се разгневил и започнал да хули Христа Спасителя:

- Техният Бог, както сами твърдят, не е имал жена. Как тогава Той е могъл да роди Син? Този, в Когото вярват християните, бил роден от жена и като престъпник осъден на смърт от еврейския народ. Бил е бит и увенчан с трънен венец, поруган, разпнат на кръста, напоен с оцет и жлъчка и умрял в страшни страдания. Ако е бил Бог, защо не е спасил Себе Си от ръцете на евреите? И ако на Себе Си не е помогнал в беда, може ли да помогне на някой друг?

Такива и още по-лоши хули изричал синът на погибелта! Защото, както пише божественият Павел, “словото за кръста е безумство за ония, които гинат, а за нас, които се спасяваме, е сила Божия”. А Неаний, убеден от думите на императора, тръгнал с два отряда войници на поход, както му било наредено. Но тъй като по това време слънцето било много силно и воините и конете изнемогвали от зноя, наложило се да пътуват през нощта, а да почиват денем. Когато преминавали край сирийския град Апамея, в третия час на нощта станало земетресение, блеснала мълния и се чул силен гръм, така че всички примрели от страх. А воеводата чул глас от небето:

- Неаний! И ти ли тръгна срещу мене?

Неаний казал:

- Кой си Ти, Господине? Не Те познавам!

Щом изрекъл тези думи, във въздуха се появил кръст, сияещ като кристал, и от него се чул глас:

- Аз съм разпнатият Иисус, Син Божий!

Неаний с трепет отговорил:

- Императорът ми каза, че Този Бог, Когото почитат християните, не е имал жена. Как тогава Ти си Син Божий? Ако наистина си Син Божий, как са се осмелили иудеите да Те поругаят, да Те разпнат и умъртвят?

Гласът от кръста му казал:

- Претърпях това доброволно заради хората, за да избавя грешниците от властта на дявола, да вдигна погиналите и оживотворя мъртвите. И ако не бях Син Божий, как след смъртта бих останал жив и бих говорил с тебе?

След това кръстът се издигнал в небето и веднага се чул

глас:

- С това знамение побеждавай враговете си и Моят мир ще бъде с тебе!

Така Неаний, както някога Савел, чрез явяването на Господа по пътя му, се превърнал от гонител в избран съсъд на Иисуса Христа и от чудното видение и сладката беседа със Самия Господ почувствал в сърцето си неизразима радост и духовно веселие.

Когато стигнал с войската си в Скитопол, той призовал един златар и му заповядал да изработи кръст по подобие на онзи, който видял през нощта. А майсторът отказвал да стори това:

- Не мога да го направя, защото кръстът е знамение за галилейците, наричани християни. Ако императорът научи, ще загина със страшна смърт.

Неаний настоявал да направи тайно кръста и му се кълнял, че няма да каже за това нито на царя, нито на някой друг. Тогава златарят взел от него достатъчно злато и сребро и тайно изработил кръст с такъв вид и размери, каквито му посочил воеводата. Щом кръстът бил завършен, внезапно върху него се появили изображенията на три лица, направени от невидима ръка, и на еврейски език на горната част било написано - Емануил, а от двете страни - Михаил и Гавриил. Майсторът видял това и недоумявал, защото освен него в стаята нямало никой. Той поискал да изтрие изображението със специален инструмент, но не можал, защото ръката му не се движела и била сякаш изсъхнала. Когато видял кръста, воеводата запитал майстора чии са тези лица и защо са начертани тук. Майсторът се кълнял:

- Когато завърших работата си, тези лица се изобразиха от само себе си и аз не зная чии са. Поисках да ги изтрия, но не

можах - ръката ми се вцепени.

Тогава Неаний разбрал, че в кръста има някаква божествена сила. Той му се поклонил, целунал го и като го обвил в пурпурна тъкан, го оставил при себе си и го пазел с благоговение. Сега вече той се въоръжавал не против християните, а против варварите, побеждавал ги с Христовата сила и покорявал варварските страни. Той излязъл на битка дори против самия невидим враг дявола и го победил със страданията, които мъжествено претърпял заради Христа.

Неговото страдание започнало така. Гражданите на родния му град Иерусалим, тогава наречен Елия, го помолили да отмъсти на агаряните за причиняваните вреди. Агаряните нападали страната, извършвали набези в околностите на града и пленявали всички, които се намирали извън градските стени; особено притеснявали жените, защото ги отвличали за съпруги. Те вършели същото и в съседните селища. Храбрият Христов воин, въоръжен със силата на светия кръст, излязъл смело с войската си и нападнал агаряните, молейки се в сърцето си:

- Помогни ми, надеждо моя, Христе Боже!

И от небето чул глас:

- Не губи надежда, Неаний, защото Аз, твоят Господ Бог, съм с тебе!

Като чул този глас, воеводата станал още по-смел и нанесъл на враговете жестоко поражение, като им отнел всички пленници. В битката загинали шест хиляди агаряни, а от воините на Неаний нямало нито един убит или ранен. Тогава той пратил вестители да съобщят на майка му за победата над враговете и когато тържествено и с плячка се завърнал в града и влязъл в дома си, тя го посрещнала с радост и му казала:

- Мило чедо! Когато тръгна на поход, взех кадилница и тамян, отидох при боговете и ги молех да ти помогнат. И ето, сега с тяхна помощ ти се завърна победител! Затова иди при тях и им благодари, за да ти помагат и занапред.

Неаний отговорил:

- Добре си постъпила, майко, че си се молила за мен, но на мен ми помогна моят Бог.

Тогава майката възкликнала:

- Не говори за един бог, чедо, за да не се разгневят и да не се отвърнат от теб останалите богове.

Неаний възразил:

- Не се прелъстявай от идолското многобожие, майко. Как биха ми оказали помощ, щом те самите са бездиханни? Ако пък те са ми помогнали, нека ги попитаме и да ни кажат - тогава ще се убедим в тяхната сила.

Като казал това, влязъл в покоите на майка си, където имало златни и сребърни идоли, и се обърнал към тях:

- На вас говоря, мними богове, кажете ни: кой ми помогна в сражението?

Те мълчали и как биха могли да отговорят немите изваяния? Тогава Неаний казал на майка си:

- Ето, виждаш какви са твоите богове. Щом не могат да кажат и една дума, как могат да помогнат на когото и да било?

Майката му отвърнала:

- Боговете не ти отговарят, защото се обръщаш към тях с насмешка.

Но Неаний казал:

- Тогава ги попитай сама - на теб трябва да отговорят, защото си тяхна усърдна служителка.

Тя се приближила с голямо благоговение, застанала на колене и се обърнала към тях:

- О, всемогъщи богове! Велики Зевсе и ти царице Хера, владетелю на моретата Посейдон, слънцевиден Аполоне, защитнице на града Палада и вие, всички други богове! Моля ви, кажете, вие ли помогнахте на вашия раб, моя син, в сражението?

Но отговор нямало.

Тогава блаженият Неаний, държейки в ръка кръста, се преизпълнил с божествена ревност, отстранил майка си от идолите и започнал да ги чупи, да ги хвърля на земята и да ги тъпче с крака, а после, като ги натрошил на парчета, раздал на бедните златото и среброто, от което били направени. Гледайки това, майка му много се разгневила. Забравила естествената си майчина обич, тя побързала в Антиохия при император Диоклетиан и със сълзи се оплакала от сина си, който не само разбил нейните богове, но и на нея не оказал подобаваща почит, като я отстранил от тях. А императорът я успокоявал и обнадеждавал, че или с ласки, или със заплахи ще успеят да върнат сина ѝ към предишната вяра в боговете.

- Ако не се обърне - казал императорът, - заради престъплението си ще загине с жестока смърт, а ти ще избереш за свой син когото поискаш от моята свита.

Той веднага писал до Иуст, жестокия управител на Палестина, който бил родом от Италия. Наредил му в присъствието на знатни хора от съседните градове да се обърне към сина на Теодосия, воеводата Неаний, който се е

отклонил към християнска вяра, с увещание - ту дружеско, ту заплашително, за да признае отново боговете. Ако не склони, да бъде мъчен без пощада, заповядал императорът. В това писмо имало и хули против Христа.

Управителят Иуст получил царския указ, събрал високопоставени мъже от градовете на Палестина и се отправил в Елия. Там призовал воеводата и след приветствие му връчил царското послание. Когато прочел писмото и хулите против Господа в него, Неаний не изтърпял, скъсал го на малки парчета и го хвърлил във въздуха с думите:

- Аз съм християнин, а ти изпълни това, което ти е заповядано.

Тогава управникът казал:

- И от императора се боя, и към тебе изпитвам жал и угризения, защото си ми приятел. Не зная какво да правя! Но послушай мен и тези почтени мъже и пред нас принеси жертва на боговете. Ако не направиш това, по неволя ще трябва да изпълня заповедта на императора.

Тогава Неаний му отговорил:

- Уместно спомена за жертва - ето, принасям самия себе си в жертва на моя Бог, Христа.

С тези думи той снел пояса - знака за неговия сан, и го хвърлил в лицето на управителя, отказвайки се от царската служба, за да стане воин на небесния Цар и да изобличава езическото неверие. А управителят и дошлите с него мъже се разгневили, хванали го и го отвели в Кесария Палестинска, наричана Филипова или Севастия Панеада. В този град някога било поставено изваяние на Христа, направено по молба на страдащата от кръвотечение жена, която се изцелила, докосвайки Господнята дреха. Управителят седнал в откритото

за целия народ съдилище и извикал Неаний на разпит. Когато го видели помрачените от езическото нечестие граждани, като пияни или бесновати започнали да викат към управителя:

- Той е враг и губител на нашите богове и презира заповедите на императора!

А безжалостният управител още повече се ожесточил от виковете на тълпата. Той веднага заповядал да съблекат и повесят Неаний на мястото за мъчения и да дерат с железни нокти тялото му. Плътта на Неаний падала на парчета и костите му се виждали. Като гледали тези страдания, някои от зрителите съжалявали мъченика заради младостта му и плакали за него. А като видял сълзите им, мъченикът казал:

- Плачете не за мен, а за вашите погинали души, защото трябва да се оплаква онзи, който безкрайно ще се мъчи в ада.

После вдигнал очи към небето и се помолил:

- Боже! Укрепи мене, Твоя раб, за посрамване на врага и прослава на Твоето пресвето име!

Когато палачите се уморили, мъченикът по заповед на управителя бил хвърлен в тъмница. Тъмничарят Терентий, помнейки за едно благодеяние, оказано му от Неаний, го съжалил, постлал му сено и го покрил със завивка, а мъченикът едва жив лежал в тъмницата.

В полунощ в града започнало земетресение - Бог с ангелите Си дошъл да посети Своя раб. В тъмницата засияла необикновена светлина, вратите се отворили и паднали оковите на всички затворници. Тогава се явили два ангела в образа на прекрасни юноши и казали на мъченика:

- Погледни ни.

Мъченикът обърнал взора си към тях и попитал:

- Кои сте вие?

- Ние сме ангели, пратени от Господа при тебе - отговорили те.

Мъченикът им казал:

- Ако сте ангели Господни, поклонете се пред мен на Господа и се осенете с кръстно знамение, за да ви повярвам.

Ангелите веднага изпълнили желанието му и го уверили:

- Вярвай, че Господ ни праща при тебе.

Мъченикът отговорил:

- Зная, че когато тримата момци били хвърлени във Вавилонската пещ, Господ им пратил ангел, за да охлади огъня. Но аз какво съм направил? Нима съм хвърлен в огън, че съм удостоен с посещение на ангели?

Докато мъченикът със смирение произнасял тези думи, внезапно му се явил Самият Господ Иисус Христос в неизречена слава и като го докоснал, го изцелил от раните и го изправил на крака напълно здрав. После го кръстил с вода и му казал:

- Сега вече ще се наричаш Прокопий, а не Неаний. Бъди мъжествен и се укрепявай, защото ще извършиш велики дела и ще доведеш при Моя Отец голямо стадо.

А Прокопий в трепет и радост паднал на земята, поклонил се на Господа, молейки Го да го укрепи в страданията, за да не се огъне пред страшните мъчения.

- Не бой се, Аз съм с тебе! - отвърнал Господ и се възнесъл на небето.

От този миг свети Прокопий пребивавал в неизказана

духовна радост и бил преизпълнен с небесен възторг. Тялото му оздравяло, а от предишните рани не останала и следа. На Господа уповавало сърцето му и Той му помогнал.

На другия ден рано сутринта управителят пратил един от войниците да разбере жив ли е мъченикът, като предполагал, че вече е умрял след страшните вчерашни изтезания. Тъмничарят Терентий казал на войника, че не бил мигнал, защото в полунощ в тъмницата станало нещо необикновено и страшно - имало земетресение, засияла чудна светлина, вратите се отворили и оковите на затворниците паднали, а с Неаний беседвали някакви озарени от необикновена светлина мъже. Войникът се провикнал през прозореца на килията:

- Жив ли си, Неаний?

Светецът отговорил:

- Жив и здрав съм, по милостта на моя Бог.

- Не те виждам - казал войникът.

Светецът отговорил:

- Всеки, който бяга от Божията светлина и служи на демоните, ходи като сляп в тъмнината и не знае накъде отива.

А войникът отишъл при управителя и му съобщил всичко, което чул. Тогава управителят седнал в съдилището и отново повикал Христовия мъченик на разпит. Всички го гледали и виждали светлото му лице и здравото му тяло, по което сякаш никога не е имало рани. Мнозина от присъстващите учудено възклицавали:

- Боже на Неаний, помогни ни!

Управителят станал от съдийското място, дал знак на народа да замълчи и възкликнал високо:

- Братя! Защо се чудите, като виждате Неаний здрав? Боговете се смилиха над него и изцелиха своя раб.

Тогава светецът му казал:

- Вярно казваш, че съм изцелен от Божието милосърдие. Но ако смяташ, че това чудесно изцеление е извършено със силата на твоите богове, да идем в храма им и да разберем кой именно бог ме е изцелил.

Управителят се зарадвал, защото помислил, че мъченикът иска да се поклони на боговете. Заповядал да украсят с цветя пътя от съда до капището и да постелят красиви пътеки. А глашатаят викал високо:

- Неаний, синът на благородната Теодосия, се разкая, обърна се към боговете и отива да им принесе жертва.

Езичниците се радвали, като чували това, а онези, които тайно изповядвали Христа, скърбели. Множество хора с жените и децата си се събрали на това зрелище.

Управителят вървял тържествено към езическия храм със свети Прокопий и с другите знатни мъже. Като влязъл там, светецът тайно се помолил на Христа и като осенил идолите с кръстно знамение, казал:

- На вас говоря, нечисти идоли, съкрушете се от името на моя Бог и от силата на светия кръст - паднете от местата си и се разбийте, разлейте се като вода!

И веднага идолите се съборили със страшен шум. Те се разпаднали на парчета и най-удивителното било, че материалът, от който били изработени, по Божието повеление се превърнал в обикновена вода, която заляла цялото капище и като поток се устремила към вратите му.

Изумени от това чудо, мнозина възкликвали:

- Боже на християните! Помогни ни!

Ужасеният управител не знаел какво да прави, но после, като дошъл на себе си, заповядал да отведат мъченика в тъмницата, а сам, преизпълнен със скръб, си отишъл у дома.

Късно вечерта в тъмницата дошли два отряда войници, водени от началниците си Никострат и Антиох, и умолявали светеца да ги причисли към войнството на Христа, небесния Цар. Свети Прокопий помолил тъмничаря Терентий да му позволи за малко да излезе от тъмницата. Стражът му разрешил, защото добре знаел, че онзи, който желае да пострада заради Христа, няма да избяга. Когато излязъл на свобода, светецът отвел воините при епископа на града Леонтий, който се криел поради гоненията. Прокопий го помолил да кръсти воините, а сам се завърнал отново в тъмницата. Още същата нощ епископът огласил войниците, кръстил ги и ги причастил с божествените Тайни на Тялото и Кръвта Христови. Когато след това те отишли в тъмницата, светият мъченик започнал да ги наставлява в истините на светата вяра и изповядването на името на Иисуса Христа и ги утвърдил дотолкова, че да могат без страх и мъжествено да претърпяват страданията.

Когато дошъл уреченият ден и управителят както обикновено седнал на мястото на публичното съдилище, воините се явили пред него. Те високо прославяли Христа и се наричали християни, изразявайки готовност заради Христа да понесат страдания и смърт. Когато видял толкова воини смело да отиват на смърт за своя Бог, управителят бил поразен от ужас и дълго ги убеждавал да се отрекат от Христа и отново да се обърнат към боговете. Те останали непреклонни, а той ги осъдил на смърт чрез посичане. Отвели ги извън града, където за изпълнението на присъдата били свикани множество палачи. Отвели там и окования свети Прокопий, за да го

уплашат със смъртта на толкова много воини. Но гледайки техния подвиг, той се радвал духом и молел Христа Бога да ги укрепи докрай и да приеме душите им в Своето Небесно Царство. Тогава палачите и други нечестиви войници окръжили двата отряда и ги посекли с мечове. Загинали и двамата военачалници - Никострат и Антиох. Така новите воини на Царя Христос положили за Него живота си и преминали с тържество от земята на небето. А един знатен благодетел на име Евлалий заедно с много вярващи събрал през нощта телата на мъчениците и ги погребал.

Докато окованият Христов мъченик пребивавал в тъмницата, при него дошли дванадесет благородни жени и през прозореца му казали:

- Ние сме рабини Христови!

За това било донесено на управителя и той веднага заповядал да ги хвърлят в тъмница. Когато влезли в тъмницата, жените радостно възклицавали:

- Господи, приеми ни в Твоя небесен чертог!

Те се поклонили на свети Прокопий, а той започнал да ги поучава в светата вяра, божествената любов към Христа и топлата молитва към Бога.

След известно време управителят заповядал да доведат в съдилището честните жени и да ги изправят пред него на съд. Дошла и майката на Прокопий - Теодосия, която желаела да види как ще се държат жените на разпита. Когато ги довели, управителят казал:

- Ще склоните ли да принесете жертви на боговете и да получите почести от нас, или ще упорствате и ще приемете люта смърт?

Светите жени отговорили:

- Почестите, които ни обещаваш, нека погубят теб самия, а ние сме рабини на разпнатия Христос, Който ни спасява от погибелта. Той е нашата чест и слава!

Разгневеният управител заповядал всяка от тях да бъде хвърлена на земята и бита без пощада с пръчки. След това жените били повесени голи на мястото за мъчения и ребрата им били горени с огън, а те се молели на Христа и Го призовавали на помощ. После управителят заповядал да отрежат гърдите им и казал:

- Ще ви помогне ли Разпнатият, на Когото се надявате?

Те отговорили:

- Той вече ни помогна, както сам виждаш, човекомразецо! Ето, ние сме жени, а побеждаваме тебе, могъщия управник, като пренебрегваме твоите мъчения.

Мъчителят още повече се разпалил от гняв, заповядал с нажежено желязо да горят слабините им и казал:

- Усещате ли как гори огънят?

Светите жени отговорили:

- Ти ще усетиш болката му, когато бъдеш хвърлен в неугасващия огън на ада. А с нас тук е Господ, нашият Помощник, Когото ти не виждаш, както слепите не виждат слънцето.

Докато измъчвали светите жени, Теодосия, майката на свети Прокопий, стояла сред тълпата и виждайки мъжеството и търпението им, горко плакала. В душата засияла светлината на истинското познание, тя се преизпълнила с ревност по Бога и като се приближила до управника, възкликнала:

- И аз съм рабиня на разпнатия Христос!

Обръщането станало по молитвите на светия великомъченик Прокопий, който непрестанно молил Бога за това.

Когато чули как благородната Теодосия, майката на Неаний, дръзновено изповядва Христа, управителят, обкръжението му и всички хора се изумили на станалата с нея промяна, учудили се, че пренебрегва високото си положение, богатството и знатния си произход и без страх отива на мъчения. Управителят казал:

- Госпожо Теодосия! Кой те прелъсти да оставиш боговете на предците ни и да говориш такива думи?

Тя възразила:

- Не се чувствам прелъстена и измамена. Заблуждавах се и бях прелъстена от демоните преди, когато вместо на истинския Бог, сътворил небето и земята, се покланях на мерзките идоли, дело на човешки ръце.

Управителят посочил мъчените жени и възкликнал:

- Сигурно тези измамници са те прелъстили?

Теодосия отговорила:

- Не ме прелъстиха, но със страданията си ме научиха да позная истината. Как биха могли мъжествено да претърпят такива мъки, ако Онзи, Който ги укрепява, не беше истински Бог? Не те са измамници, а ти, който водиш хората в тъмнина и заблуждение и ги тласкаш към гибел!

- Опомни се, Теодосия, и поискай прошка от боговете - казал управителят. - И ние ще се помолим за тебе, за да ти простят този грях.

Теодосия му отвърнала:

- Аз моля за прошка разпнатия Христос заради предишното си неразумие и заради лошите си дела.

Разгневеният управител заповядал да я хвърлят в тъмница заедно с другите жени.

Когато Теодосия влязла в тъмницата, синът ѝ я видял и много се зарадвал - той вече духом предузнал обръщането към Христа и казал радостно:

- Майко! Защо си дошла тук и заради какво си оставила боговете си?

Тя му казала:

- Мило чедо! Сега познах истината. Гледах светите жени мъченици и размишлявах: как е възможно слаби жени да понесат такива тежки мъки, ако не ги укрепява Христос, заради Когото страдат? А ако Христос не е всемогъщ Бог, как би могъл да укрепи страдащите заради Него? Тогава сърцето ми усети дълбоко умиление и сякаш някакъв лъч засия в ума ми. Видях нищожността на боговете и повярвах, че Един е истинският Бог, Когото изповядваш ти, светите жени и другите мъченици.

Тогава свети Прокопий казал:

- Блажена си, госпожо, майко моя, защото си се сподобила от Бога с такова просвещение и заради това си дошла тук, в тъмницата!

В тъмницата Теодосия прислужвала на светите жени. С чиста кърпа измивала кървавите им рани и слагала лековити пластири на язвите им, понеже била обучена на лекарското изкуство. А Прокопий поучвал майка си в светата вяра. Същата нощ той я отвел при епископ Леонтий, който я кръстил в името на Отца и Сина и Светия Дух, а после отново се

завърнал в тъмницата, радвайки се и прославяйки Бога за нейното просвещение.

Скоро светите жени и Теодосия били отведени на нечестивото съдилище. Управителят казал:

- Знай, благородна жено, че те щадя и не искам да те подлагам на позор и мъчения. Затова се осъзнай и призови милосърдните богове, за да получиш от тях прошка, а от нас - много почести!

Светицата отговорила:

- Безумни и безразсъдни човече! Нима не те е срам да наричаш богове изваяните кумири! Ако е голямо достойнство това, че човек според силите си се старае с добри дела да се уподоби на Бога, то и на вас подобава да се уподобите на боговете си - идолите, тоест да бъдете слепи, глухи, неми, с неподвижни ръце и нозе, каквито са и вашите богове.

Управителят се разгневил на думите и заповядал да бъде бита през устата, след това да я хвърлят на земята и да я бият с пръчки, а най-накрая с железни остриета да стържат тялото . Гледайки страданията, останалите свети жени молели Бог да я укрепи и пеели псалома, на който ги научил свети Прокопий:

“- Дойдете да запеем Господу и да възкликнем към (Бога), твърдинята на спасението ни”, защото “Бог е нам прибежище и сила, бърз помощник в беди”.

Като чул това, управителят заповядал да бият светите жени с железни пръчки през устата, а после да свържат мъчениците и Теодосия с една желязна верига, да ги отведат вън от града и да ги посекат с меч.

Жените тръгнали на смърт радостно, като че за сватбено тържество, положили главите си за Христа Бога и се

сподобили с небесния чертог.

След кончината им довели отново свети Прокопий в съдилището и управителят гневно викнал към мъченика:

- Доволен ли си, нечестивецо, от гибелта на толкова души?

Светецът отговорил:

- Не ги погубих, а ги спасих от погибел и ги доведох от смъртта в живот.

А управителят заповядал да бъде бит с желязна ръкавица през устата и да разкъсат лицето му с железни остриета. Кръвта на мъченика се леела и обагряла земята. После го били с железни пръчки по шията, но въпреки страданията, той стоял неподвижно като стълб.

След това управителят заповядал да спрат мъченията и да хвърлят Прокопий в тъмницата, а сам, огорчен, си тръгнал вкъщи. Той изпитвал срам и досада, че не могъл да победи Христовия воин. От мъка в тоя ден не промълвил никому нито дума, а после се разболял от треска, легнал на одъра си и в същата нощ умрял, предавайки душата си на демоните, на които служел толкова усърдно.

А проповедта за Христа се разпространявала все повече и повече и всеки ден множество мъже и жени се присъединявали към Христовата вяра, благодарение на учението и чудесата на свети Прокопий. Докато бил в тъмницата, мнозина донасяли болните си при него и той ги изцелявал с Христовата благодат и прогонвал от хората нечистите духове Като виждали това, езичниците се обръщали към истинската християнска вяра.

След смъртта на Иуст император Диоклетиан пратил в Палестина друг управител, на име Флавиан, също родом от

Италия, който бил още по-жесток от предишния. Когато пристигнал в Кесария Палестинска и научил за мъченика Прокопий, той веднага наредил да го доведат на съд и започнал да разпитва за името, рода и вярата му. Похулвайки Христа, нашия Бог, този нечестивец казал:

- Учудвам се, че вие, християните, като признавате, че вашият Бог е роден от жена и разпнат от хора, Му се покланяте. Не е ли безумие това?

Христовият мъченик отговорил:

- Ако искаш да ме изслушаш търпеливо, управителю, ще ти покажа, че и вашите книги свидетелстват за нашия Бог. Преди всичко ще ти кажа, че истинският Бог е един, неизменен по природа, безстрастен, предвечен и вечен. Не са богове онези, които са много, които понасят страдания и изменения, явили са се в определено време, тъй че за някои от тях може да се каже, че вече са завършили жалкото си съществуване. Не ти ли е известен вашият Ермий, наречен Трисмегист, тоест трижди велик, а също и Сократ, които твърдят, че Бог е един и няма много богове? Първо послушай какво пише Ермий до лекаря Асклепиад: “Владиката и Създателят на всичко, Онзи, когото наричаме Бог, е създал този видим и осезаем свят. И тъй като създаденият от Него пръв и единствен свят Му се сторил прекрасен и преизпълнен с блага, Той му се любувал и го обикнал като Своя рожба.” Чуй, управителю, вашият Ермий признава съществуването само на Един Бог, а не на много богове! И ако боговете бяха много, нямаше да съществува една предвечна божествена природа, а много природи, появяващи се в определени периоди. Защото за едни богове вие казвате, че са съществували по-рано, а за други - че са се явили по-късно; един при вас е бог на небето, а друг - на морето, и изобщо всички видими неща имат свои богове покровители. Не затова ли и вашият Сократ е бил осъден от гражданите на

Атина да изпие отрова, защото е отричал многото богове? Виж тези ваши безсмъртни богове и преди всичко Зевс, бащата на боговете, отцеубиеца и мъжа на едноутробната си сестра - нима той не е живял в Крит? Не показват ли и до днес там неговата гробница? А вашият Посейдон не е ли бил началник на разбойниците, хищник и губител? И неговата гробница не се ли намира в Калабрия? Как тогава наричате боговете си безсмъртни, щом са умрели като обикновени хора, щом се показват гробниците им и римските и гръцките писатели добре познават всичките им зли дела? Такива са вашите богове, които не само християните, а и почитащите ги изобличават и хулят! Ако ти казваш за нашия Бог, Спасителя Христос, че е бил роден от жена, а после разпнат, послушай за тайнствените откровения на вашите книги за Него. Та нали вашата предсказателка Сибила - същата, чиито книги римският цар Тарквиний купил на висока цена - така ясно е описала въплъщението на Христа във втората си книга: “Когато Девата роди Словото Божие и посред ясен ден от изток се появи звезда, предвестница на великото за смъртните хора чудо, тогава при тях ще дойде Синът на великия Бог, облечен в плът, подобна на човешката. Влъхвите ще му принесат дарове - злато, ливан и смирна, и това ще бъде приятно за Него”. И за кръста Христов тя говори: “О, блажено дърво, на което ще бъде разпнат Христос! Ти си достойно да бъдеш на небето, а не на земята”. После и за второто пришествие казва: “От небето ще дойде великият Цар, Владиката на всички векове, Който ще съди хората и целия свят. Вярващите и невярващите ще Го видят да седи на висок престол като истински Бог и да въздава на всички според заслугите”. Ако искаш да чуеш още и предсказанията на питийския Аполон, ливийския Амоний, Додона и Пергам, прочети внимателно книгите им и ще познаеш Христа, вишния Бог, Когото те са предсказали и Който е трябвало да дойде заради спасението и обновлението на човешкия род. Когато

Язон, предводителят на аргонавтите, запитал делфийския Аполон за капището, което в Атина се смятало за най-древно: “Кажи ни, пророче, слънцевидни Аполоне, кому ще принадлежи този храм в последните времена?”, той отговорил: “Можете да изпълнявате обредите си, с които отдавате почит на боговете, но аз изповядвам Единия Бог, царуващ на небесата, Чието вечно Слово ще бъде заченато от чиста Дева. И като пусната от лък стрела, То ще премине по цялата вселена, завладявайки всички и принасяйки ги като дар на Отца. На Неговата Майка ще принадлежи този храм, а името е Мария”. И още: когато Ватос попитал същия този Аполон за Бога, той отговорил: “Само един ще ми причини мъка. Това е Мъж от небето, Който бидейки Бог, все пак ще страда, макар да не страда Божеството. По Божествената и по човешката си природа Той ще има от Отца безсмъртие, живот и сили, а от Майка си - смърт, кръст и гроб. От очите Му ще текат топли сълзи и пет хиляди души ще насити с пет хляба. За Него всеки ще каже: Христос е моят Бог, разпнат, умрял, възкръснал от гроба и възлязъл на небето”.

Когато светецът посочвал свидетелства за Христа от гръцките книги, управителят седял като глух, защото не желаел за чуе и проумее истината. Той с насмешка казал на светеца:

- Отлично ни разясняваш божествените дела, като че притежаваш небесните ключове и печати! Но преди да започна да те мъча, съветвам те да оставиш празните си приказки и като се отречеш от нелепото християнство, да вярваш с нас постарому, както е заповядал императорът. Ако не искаш да изпълниш това, ще бъдеш наказан за упоритостта си и подложен на люти мъки. Тогава по неволя ще изпълниш заповяданото!

Светият мъченик отговорил:

- Ако не искаш да познаеш истинския Бог, Когото можеш да видиш с духовните си очи, тогава убивай и изтребвай телата на човеците, режи ни и ни разсичай на части заради своите богове, а аз ще принеса на моя Бог жертва на хвала. Наричаш безумни нас, които познаваме Единия истински и жив Бог. Не си ли ти безумец, щом принасяш жертви на мъртви и се покланяш на безчувствени камъни? Ако камъкът, който почиташ като бог, е нещо хубаво, защо го разсичаш и разделяш на множество части, а после една от тях, която малко наподобява човек, наричаш бог и принасяш на него жертви? Остатъците от камъка употребяваш за нещо друго, хвърляш ги в някое блато или ги тъпчеш с краката си. Същото правиш и с дървото. Отсичаш от него една част и като издялаш от нея идол, му се покланяш, а останалото употребяваш за нещо низко или пък хвърляш в огъня. Ако камъкът и дървото са бог, всеки камък и дърво трябва да бъдат почитани като богове. Но ако нито дървото, нито камъкът са Бог, защо молиш за здраве и спасение гнилото дърво и безчувствения камък? Наречи и желязото бог, но и то е подчинено на силата на огъня, и ако е нагорещено, губи природната си твърдост, става меко и се огъва под чуковете. Може ли бог да се удря с чукове? Няма ли да назовеш бог огъня? Но той е силен само дотогава, докато има какво да изгаря; ако не хвърляш в него дърва, силата му изчезва, а водата съвсем го гаси. Как могат да бъдат богове такива неща, едното от които унищожава другото?

А управителят, като не могъл да търпи повече думите на светеца, заповядал на един от присъстващите на име Архелай да удари мъченика с меч по шията. Светецът веднага преклонил глава пред меча, готов да умре за своя Господ. Когато Архелай вдигнал меча с двете си ръце и се приготвил да нанесе силен удар, внезапно отслабнали ръцете и цялото му тяло, той паднал на земята и изпуснал дух.

Като видял това, управителят се ужасил, заповядал да хвърлят мъченика в тъмница и да го оковат в железни окови. След шест дни той отново заповядал да го доведат в съдилището и да го бият с волски жили, да разкъсват тялото му с нагорещени острия, да горят раните му и да ги посипват с оцет и сол.

След това мъчителите донесли меден жертвеник с нагорещена жарава. Вложили в ръката на светеца тамян и я прострели над горещите въглени, като се надявали, че от болка ще я разтвори и ще хвърли тамяна в огъня, сякаш принася жертва на боговете. Държали в това положение ръката му около два часа, но той се устремил с мисълта си към Бога и не обръщал внимание на болката, а жертвеникът с огъня горял напразно. Зрителите се чудели на това и прославяли Христа, а управителят и неговият владика - дяволът, били посрамени. Светецът вдигнал очи към небето и казал:

“- Ти ме държиш за десницата; Ти ме ръководиш с Твоя съвет и после ще ме приемеш в слава”. Десницата ти, Господи, се прослави с крепост; десницата Ти, Господи, съкруши враговете! Десницата Господня яви сила и ме възнесе!

После мъчителят заповядал да вържат ръцете му и да го повесят, а за нозете му окачили два тежки камъка. Светецът висял така дълго време и от тежестта на камъните ставите му излизали от местата си. След това управителят заповядал да го хвърлят в огнена пещ, в най-силния огън. Светецът се осенил с кръстно знамение и се помолил на Бога. Пламъкът веднага изригнал от пещта и изгорил нечестивците наоколо, а светецът останал невредим: за него пламъкът се превърнал в прохлада.

Това чудо поразило всички и управителят уплашен избягал в двореца. Някои от гражданите викнали към него:

- По-скоро умъртви този вълшебник, защото, ако не направиш това, целият град ще бъде увлечен от вълшебството му.

Тогава управителят издал окончателна смъртна присъда, в която се нареждало да бъде отсечена главата на Прокопий. Когато го водели на мястото за наказание, светецът поискал време за молитва и като застанал с лице на изток, вдигнал ръце към небето и устремил натам очите си, се помолил за града и за хората, за ония, които са в беда, за болните, сираците и вдовиците, за да ги пази Божият Промисъл. Най-вече светецът се молел колкото се може по-скоро езическото нечестие да бъде заменено от християнско благочестие и светата Христова Църква да расте, да се умножава и да сияе с правата вяра до края на вековете. Когато завършил молитвата си, се чул глас от небето, който обещавал да изпълни молбата му и го призовавал да наследи Царството Небесно. Тогава свети мъченик Прокопий с радост преклонил под меча честната си глава и бил посечен, полагайки живота си за своя Господ на 8 ден от месец юли. Неколцина християни взели през нощта честното му тяло, обвили го с чиста плащеница и го помазали с благовония, а после го погребали с почести, прославяйки Отца и Сина и Светия Дух, Единия в Троица Бог, на Когото подобава всяка чест и слава сега и в безконечните векове. Амин.

Тропарь великомученика Прокопия

глас 4

Мученик Твой, Господи, Прокопий/ во страдании своем венец прият нетленный от Тебе, Бога нашего:/ имели бо крепость Твою,/ мучителей низложи,/ сокруши и демонов немощныя дерзости. / Того молитвами/ спаси души наша.

(Перевод: Мученик Твой, Господи, Прокопий подвигом своим

венец нетленный получил от Тебя, Бога нашего; ибо он, имея силу Твою, мучителей низложил, сокрушил и демонов немощные дерзости. По молитвам его, Христе Боже, спаси души наши.)

Кондак, глас 2:

Ревностию ко Христу божественною распалаемь, и креста крепостию ограждаемь, врагов шатание и дерзость низложил еси, Прокопие, и честную церковь возвысил еси, верою преуспевая, и просвещая нас.

(Разпалван от божествена ревност към Христа и ограждан от силата на кръста, си потъпкал буйството и дързостта на враговете, Прокопие, възвеличил си честната Църква, преуспявайки с вяра и просвещавайки ни.)

buditeli.info © 2017